

2018-06-30

Universitetskanslersämbetet

Kristina Lovén Seldén
070-4065666
kristina.lovenselden@tco.se

Kvalitetssäkring av forskning – Rapportering av ett regeringsuppdrag (2018:2 R)

Ref.nr: 111-331-17

Sammanfattning

TCO har beretts tillfälle att yttra sig över Universitetskanslersämbetets (UKÄ:s) rapport *Kvalitetssäkring av forskning – Rapportering av ett regeringsuppdrag (2018:2 R)* och inkommer härmed med följande kommentarer.

Uppdraget till UKÄ har bestått i att vidareutveckla det nationella kvalitetssäkringssystemet för högre utbildning till att även omfatta kvalitetssäkring av forskning. Det övergripande syftet med uppdraget, som ska genomföras i enlighet med vad regeringen redovisar i forskningspropositionen *Kunskap i samverkan*, är att bidra till att den forskning som bedrivs vid universitet och högskolor i Sverige håller hög kvalitet (s. 7).

TCO delar UKÄ:s bedömning att kvalitetssäkring av forskning bör inkluderas i myndighetens granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete, samt att utgångspunkt bör tas i befintliga bedömningsområden men att nya bedömningsgrunder delvis behöver utvecklas.

TCO tillstyrker de förslag till anpassningar som enligt UKÄ kommer att behövas men hade gärna sett en mer utförlig diskussion om den viktiga roll som forskare vid universitet och högskolor har och betydelsen av att deras perspektiv tas tillvara.

Bakgrund

Det nationella kvalitetssäkringssystemet består idag av fyra olika granskningar eller komponenter:

1. Examenstillståndsprovning
2. Granskning av lärosätens kvalitetssäkringsarbete
3. Utbildningsutvärdering
4. Tematiska utvärderingar

Samtliga fyra komponenter är i sin tur baserade på sex bedömningsområden: styrning och organisation; förutsättningar,

utformning, genomförande och resultat; jämställdhet; student- och doktorandperspektiv; samt arbetsliv och samverkan.

UKÄ gör bedömningen att forskningens kvalitetssäkring i det nationella kvalitetssäkringssystemet bör ske inom ramen för komponenten granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete. Som slås fast i rapporten (s. 56) ligger fokus i bedömningen därmed på kvaliteten i den kvalitetssäkring som sker vid universitet och högskolor i form av rutiner, systematik i arbetet, uppföljning, vidtagna åtgärder etc., snarare än på en bedömning av forskningskvaliteten i sig. Huvudansvaret för att forskningen håller hög kvalitet vilar på lärosätet medan UKÄ:s uppgift är att, genom sina granskningar, säkerställa att lärosätet tar detta ansvar.

Gällande komponenterna prövning av examenstillstånd och utbildningsutvärdering bedömer UKÄ att de redan idag innefattar forskning i den omfattning regeringsuppdraget kräver (s. 48). Därför anses inte heller något ytterligare metodutvecklingsarbete vara nödvändigt i dessa delar. I fråga om den fjärde komponenten, tematiska utvärderingar, konstaterar UKÄ att granskning av forskningens kvalitetssäkring kan bli aktuell i vissa delar men att lämpliga områden behöver utredas ytterligare.

TCO:s synpunkter

Sammantaget delar TCO de bedömningar som UKÄ gör, och ställer sig positiv till ett sammanhållet kvalitetsgranskningssystem som tar hela högskolans verksamhet i beaktande (utbildning, forskning och samverkan). Ett sammanhållet system torde också kunna bidra till en närmare koppling mellan utbildning och forskning vilket TCO ser som eftersträvansvärt.

I rapporten konstateras att "förutsättningarna för en väl fungerande förbättringscykel innebär att lärosätet på central nivå arbetar systematiskt med att följa upp, utvärdera och utveckla kvalitetssystemet och kvalitetsarbetet" (s. 48, fotnot 98).

Precis som TCO framhöll i remissvar avseende kvalitetssäkring av högre utbildning är det samtidigt angeläget att de lärosätesövergripande kvalitetsgranskningarna kompletteras av granskningar på institutionsnivå för att säkerställa att kvalitetsarbetet verkligen ger konkreta resultat och är väl förankrat i såväl studenters, doktoranders som forskares/lärares erfarenheter av och perspektiv på möjligheter och begränsningar i verksamheten.

Gällande de tematiska utvärderingarna ställer sig TCO positiv då den typen av utvärdering kan belysa viktiga områden som annars riskerar att få litet utrymme. Slutsatserna i Forskarkarriärutredningens betänkande (SOU 2016:29) kan möjligen tjäna som en källa till

inspiration för tematisk utvärdering avseende yngre forskares villkor, inbegripet jämställdhet.

Utformning och genomförande

Angående formerna för granskningen av kvalitetssäkring bedömer UKÄ att granskningen av forskningens respektive utbildningens kvalitetssäkring bör ske vid samma tillfälle men utifrån separata vägledningar och självvärderingar. Jämställdhet är en central kvalitetsfråga och bör därför enligt UKÄ också granskas inom ramen för uppdraget. Likaså bör ett student- och doktorandperspektiv inkluderas i kvalitetssäkringen av forskning – inte minst mot bakgrund av att forskarstuderande utför en ansenlig mängd av forskningen vid svenska lärosäten. Vidare framhåller UKÄ att forskningens samverkan och nyttiggörande bör inkluderas i granskningen av forskningens kvalitetssäkring samt att både kvalitativa och kvantitativa underlag ska ingå och beaktas i granskningen.

TCO delar UKÄ:s bedömningar i ovanstående avseenden.

Bedömargrupper och implementering

UKÄ konstaterar att granskningen bör ske med hjälp av en oberoende bedömargrupp som utses av UKÄ efter ett nomineringsförfarande, samt att behov gällande gruppens samlade kompetens bör utredas.

Vad gäller sammansättningen av bedömargrupper för kvalitetssäkring av högre utbildning har de fackliga organisationerna verksamma inom högskolan tidigare bjudits in att delta. TCO anser att det kan vara ett lämpligt tillvägagångssätt även i fråga om kvalitetssäkring av forskning. Viktigt är också att förutsättningar ges för en fortlöpande dialog mellan bedömargrupp och lärosäte.

Avseende arbetslivets representation konstaterar UKÄ att en utredning bör ske gällande vilken kompetens som behövs i bedömargruppen för att kunna fullfölja uppdraget. TCO vill här framhålla att det är viktigt att eftersträva en bra balans mellan företrädare för arbetstagare respektive arbetsgivare i gruppen.

TCO ser positivt på förslaget att successivt implementera det nya systemet för kvalitetssäkring av forskning genom bland annat pilotgranskningar. Med det sagt är det angeläget att resultaten av granskningar och utvärderingar tas tillvara på ett bra sätt och kommuniceras utåt för bl.a. jämförbarhet, samt att lärosätena när så krävs vidtar nödvändiga åtgärder för att höja kvaliteten.

Som TCO även påpekat i remissvar gällande kvalitetssäkring av högre utbildning bör kvalitetsgranskningen inte kräva alltför mycket tid och resurser från lärosätena och i största möjliga mån samordnas och harmoniseras med övriga uppföljningssystem och utvärderingsaktörer på högskoleområdet för att undvika överlappning och dubbelarbete. Därigenom skapas bättre förutsättningar för lärosätena att ägna sig åt sin kärnverksamhet i form av utbildning och forskning. Att arbetet nu pågår kring hur berörda myndigheters uppdrag och utvärderingar kan samordnas bättre är ur det perspektivet också välkommet.

Eva Nordmark
Ordförande

Kristina Lovén Seldén
Utredare